

Milan HEJDA, *Testamenty Kardašovy Řečice 17. – 18. století*. (Bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích). České Budějovice 2020, 150 s. včetně příloh a pramenné edice.

Posudek oponenta bakalářské práce

Měšťanské testamenty z konce středověku a z raného novověku představují v českém historickém bádání od poslední čtvrtiny 20. století až do současnosti často vyhledávané a badatelsky velmi vděčné téma. Zkoumání zajímavého souboru testamentů vzniklých v letech 1652 až 1725 se Milan Hejda rozhodl zasvětit svou bakalářskou prací nazvanou *Testamenty Kardašovy Řečice 17. – 18. století*.

Práce je logicky rozčleněna do několika kapitol. V úvodu autor osvětluje svůj badatelský záměr, stejně jako informační a pramennou základnu, jež měl k dispozici. Druhá kapitola je věnována zevrubnému přiblížení dějin Kardašovy Řečice. V třetí kapitole je teoreticky pojednáno o testamentu jako typu dokumentu, o testamentární praxi, o jejich proměnách z hlediska vývoje práva a také o pojmech, které byly a jsou s těmito právními úkony spojeny a o badatelských počinech s tímto tématem spojených. V nejrozsáhlejší čtvrté kapitole, která představuje (vedle ediční části) jádro předložené práce, se autor věnuje vybranému souboru 18 testamentů. V závěru shrnuje své poznatky a poté připojuje edici vybraného souboru testamentů z Kardašovy Řečice.

Po stránce metodologické jde o práci dobře zvládnutou. Poněkud stručnější – vzhledem ke studovanému materiálu, jeho rozsahu i době jeho vzniku – mohlo být pojednání o dějinách Kardašovy Řečice, které navíc představuje nejméně cennou a zcela kompilačně pojatou pasáž této práce, navíc mnohdy vycházející z poměrně staré (a v některých případech přímo zastaralé) sekundární literatury. Naopak velmi zdařilá je jiná kompilačně pojatá kapitola, věnovaná testamentům obecně a testamentům jako badatelskému tématu. Zde autor dobře vystihl podstatu materiálu a všechny stěžejní charakteristiky i otázky s ním spojené. Současně se vypořádal i s kritickým zhodnocením dosavadních výsledků bádání. Pouze bych upozornila, že na s. 25 uvedená formulace „*Na základě toho (z textu plyne, že ABGB z r. 1811) bylo možné rozlišit testamenty notářského nebo soudního typu. Testament notářského typu měl formu spisu či protokolu a mohl být buď sepsán či ústně podán před notářem a za účasti dvou svědků či druhého notáře.*“ je mírně zavádějící; toto bylo možné až od 1. ledna 1850, kdy a) vznikly okresní soudy a b) vešel v platnost nový notářský řád a byly jako mimosoudní obnoveny notářské úřady, v době reforem Josefa II. zrušené. Vzhledem k tomu, že ABGB v novelizované podobě u nás platil až do roku 1953, zajímalo by mě, kterou jeho redakci autor použil. U starých justičních úřadů před rokem 1850 byla sice tato agenda obdobná, ale přece jen se procesní předpisy poněkud lišily. Naopak uznání si zaslouží kapitola o souboru testamentů z Kardašovy Řečice; po charakteristice souboru je zde pojednáno nejen o testátorech a dědicích, ale velmi pečlivě je provedena vnější i vnitřní analýza (jde skutečně více o rozbor než prostý popis!), v němž nechybí rozbor formuláře testamentů, jejich písma a písařských rukou, pečeti a také procesu jejich vzniku z hlediska právního i společenského. Autor nevynechal ani roli svědků a

samozřejmě městských písařů a představitelů městské správy při testamentární praxi. A konečně připojen je i obsahový rozbor testamentů z hlediska odkazovaných statků a dalších komodit.

Po obsahové a faktografické stránce je práce rovněž velmi zdařilá, neboť vychází z dosud neprozkoumaného archivního materiálu, který touto cestou zpřístupňuje badatelské veřejnosti. Přináší řadu nových a zajímavých poznatků o testamentární praxi v menším venkovském poddanském městě a o přístupu místních obyvatel k závěti v každodenní praxi. Neopomíná ani rituály, které byly v 17. i na počátku 18. století s pořízením testamentu spojeny. Své poznatky pak v sevřené formě shrnuje v závěrečné kapitole.

Samostatnou položku, k níž je třeba se vyjádřit, představuje edice shora uvedeného souboru testamentů. I tato část práce je zdařilá. Autor v ediční poznámce nastiňuje svůj postup, který pak důsledně dodržuje. Edice je zpracována pečlivě a bezchybně. Na místech, kde to bylo třeba, je opatřena vysvětlujícími poznámkami.

V práci jsou obsaženy i další nezbytné součásti jako seznam zkratek, seznam použitých pramenů, sekundární literatury a internetových zdrojů, seznam příloh a vhodně vybrané obrazové přílohy.

Bakalářskou práci Milana Hejdy lze označit za velmi zdařilou. S potěšením ji proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích 17. srpna 2020

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.